

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาบทบาทและความคิดทางการเมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง พบว่า ความคิดและบทบาททางการเมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง เกิดจากภูมิหลังภายใต้กระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง ซึ่งเป็นตัวกำหนดยุทธวิธีในการต่อสู้ทางการเมือง อันจะนำไปสู่เป้าหมายทางการเมืองให้บรรลุผลสำเร็จ

จากการศึกษาเรื่องความคิดทางการเมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ได้ตั้งสมมติฐานของการศึกษาไว้ว่า

ความคิดทางการเมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง นั้นเกิดขึ้นจากภูมิหลัง กระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง การต่อสู้ทางการเมืองและเป้าหมายทางการเมือง

ผลการศึกษาวิจัยพบว่ามีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญ โดยแยกเป็นประเด็นในการนำเสนอต่อไปนี้

ภูมิหลังและลักษณะส่วนตัวของพลตรีจำลอง ศรีเมือง

พลตรีจำลอง ศรีเมือง เป็นผู้ที่มีลักษณะส่วนตัว แตกต่างจากผู้อื่นโดยทั่วไป ทำให้การแสดงออกทางการเมือง ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองแตกต่างจากนักการเมืองและพรรคการเมืองอื่น หากจะกล่าวถึงลักษณะเด่นซึ่งเป็นนิสัยส่วนตัวของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ที่มีผลต่อความคิดทางการเมือง มีลักษณะหลายประการดังนี้

1. ภาวะผู้นำสูง พลตรีจำลอง ศรีเมือง เป็นบุคคลผู้มีภาวะผู้นำสูง ตั้งแต่สมัย เป็นนักเรียนโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยมีลักษณะของบุคคลที่มีความรู้ดี ความประพฤติ ดี เป็นที่นับถือของเพื่อนร่วมรุ่น จนได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้านักเรียนนายร้อย จปร. ครั้น พลตรีจำลอง ศรีเมือง รับราชการทหารก็ได้แสดงออกถึงภาวะผู้นำ เช่น เป็นหัวหน้าชุดปฏิบัติการรบที่ภูพานิ ประเทศลาว เป็นบุคคลที่อยู่ในกลุ่มผู้นำของ "คณะทหารหนุ่ม" ที่มีบทบาททางการเมืองสูงในช่วงปี 2519-2523 ในด้านการเมืองได้แสดงถึงภาวะผู้นำจนได้รับเลือกตั้งเป็น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หัวหน้าพรรคพลังธรรม และโดยเฉพาะ ในช่วงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ย่อมเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความมีภาวะผู้นำที่สามารถเรียกร้องให้ ประชาชนทุกชนชั้น ทุกสาขาอาชีพ จำนวนหลายแสนคน มาร่วมกับชุมนุมเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย

2. ประหยัด พลตรีจำลอง ศรีเมือง เป็นบุคคลที่มีลักษณะนิสัยประหยัด ใช้จ่ายน้อย นิยมมุ่งเสียดำรงคาถุก เช่น ชุดม่อฮ่อม การดำเนินชีวิตส่วนตัว เช่น การใช้น้ำอุปโภค-บริโภค ก็ใช้แต่น้อย ทำให้ประชาชนทั่วไปสนใจในลักษณะส่วนตัว ถือว่าเป็นนักการเมืองที่สมณะที่สุดใน หนึ่งของนักการเมืองไทย

3. ขยัน พลตรีจำลอง ศรีเมือง เป็นบุคคลที่มีความขยันมาตั้งแต่เด็ก เพราะเกิด มาในครอบครัวที่ฐานะไม่ร่ำรวย จึงจำเป็นต้องช่วยเหลือครอบครัวในการทำงาน พอเข้าสู่ วงการการเมือง จึงติดนิสัยทำงานโดยไม่มีวันหยุด ซึ่งการทำงานหนักนี้เป็นคติประจำตัวของ พลตรีจำลอง ศรีเมือง โดย "กินแต่น้อย ทำงานให้มาก" การทำงานมากขึ้น ได้รับอิทธิพลจาก การปฏิบัติธรรมของสำนักสันติอโศก ที่เชื่อว่าการทำงานหนักถือเป็นการปฏิบัติธรรมอย่างหนึ่ง

4. นักมั่งสวัริตี พลตรีจำลอง ศรีเมือง เริ่มรับประธานมั่งสวัริตี โดยการแนะนำ ของพระภิกษุผู้หนึ่งของส่วนโมก อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี ที่มีท่านพุทธทาสภิกษุ เป็นเสาหลักของ สำนักนี้ พลตรีจำลอง ศรีเมือง ได้เข้าปฏิบัติธรรม ณ สำนักสันติอโศก จนสามารถขยายผล ความนิยมรับประธานมั่งสวัริตีขึ้นอย่างกว้างขวาง จนมีกลุ่มแนวร่วมรับประธานมั่งสวัริตี เป็น จำนวนมาก

5. นักปฏิบัติธรรม พลตรีจำลอง ศรีเมือง เป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงด้านการ ปฏิบัติธรรม จนโดดเด่น ประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่รู้จัก "มหาจำลอง" ดีในฐานะนักการเมือง ที่เป็นนักปฏิบัติธรรมผู้เคร่งครัด มีวัตรปฏิบัติจริงจัง แม้ว่าประชาชนทั่วไปจะเชื่อว่า พลตรีจำลอง

ศรีเมือง เป็นสาธุศิษย์ สำนักสันตติโกศกที่ประกาศตนไม่ขึ้นกับเถรสมาคม แต่วัตรปฏิบัติอันจริงจังของ พลตรีจำลอง ศรีเมือง ดูจะเป็นที่ชื่นชอบและนิยมของศาสนิกชนทั่วไป โดยเฉพาะการเปิดกว้างในการปาฐกถา เสวนาธรรม กับทุกคน ทุกศาสนา พลตรีจำลอง ศรีเมือง ได้รักษาศีล 8 มาเป็นเวลานาน และเมื่อพ้นจากเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (พลเอกเปรม ติณสูลานนท์) ก็ยังมีเวลาสนทนาธรรมกับผู้คนทั่วไปมากขึ้น

6. นักประชาสงเคราะห์ พลตรีจำลอง ศรีเมือง มีวิถีชีวิตและการทำงานในลักษณะของนักประชาสงเคราะห์อย่างแท้จริง กล่าวคือดำเนินชีวิตเรียบง่าย กินน้อย ใช้น้อย ทำงานเอื้อเพื่อผู้อื่น กิจกรรมที่เป็นการทำงานในฐานะนักประชาสงเคราะห์ ที่พลตรีจำลอง ศรีเมือง เคยดำเนินกิจการอยู่ คือ ร้านทิ้ง และบริษัทเท่าทูน

บทบาทที่ปรากฏในเชิงประจักษ์ของพลตรีจำลอง ศรีเมือง สามารถแยกเป็นช่วงระยะเวลาต่าง ๆ ตามขั้นตอนดังนี้ .

ช่วงปฐมวัย ช่วงชีวิตในวัยเด็กของพลตรีจำลอง ศรีเมือง นั้นต้องต่อสู้กับความยากลำบาก เนื่องจากเกิดในครอบครัวที่มีฐานะยากจน ทำให้ต้องทำงานช่วยเหลือครอบครัวในขณะเดียวกันก็มีความจำเป็นที่จะต้องเรียนหนังสือ จึงต้องขยันตั้งใจในการศึกษาให้ดีเมื่อจะได้รับทุนในการศึกษา ส่งผลให้เป็นบุคคลที่เรียนหนังสือเก่งมาแต่เด็ก ประเด็นดังกล่าวนี้เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก ความเป็นผู้รักดีและมีความตั้งใจสูง ในการที่จะผลักดันชีวิตตนเองให้ไปสู่จุดหมายที่ดีกว่าเดิม

อีกช่วงเวลานึงที่มีผลต่อพื้นฐานความคิดของพลตรีจำลอง ศรีเมือง คือการเข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (จปร.) ซึ่งได้ปลูกฝังในเรื่องระเบียบวินัย ประกอบกับ พลตรีจำลอง ศรีเมือง เป็นนักเรียนที่เรียนหนังสือเก่ง และมีความประพฤติดี ทำให้ได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้านักเรียนโรงเรียนนายร้อย ซึ่งท่านก็ได้ทำหน้าที่อย่างสมบทบาท เมื่อเห็นอะไรไม่ถูกต้องก็คัดค้าน โดยเฉพาะปัญหาการคอร์รัปชัน ในเรื่องการประมูลต่าง ๆ ทำให้เกิดความขัดแย้งกับนายทหารที่เป็นฝ่ายบังคับบัญชาของโรงเรียน ส่งผลให้ถูกลงโทษเมื่อจัดฉาย

ภาพยนตร์เพื่อหารายได้มาเข้ารุ่น โดยถูกกล่าวหาว่าขัดคำสั่ง ทำให้ถูกปลดจากตำแหน่งหัวหน้านักเรียน และจบช้ากว่าเพื่อนร่วมรุ่นถึง 3 เดือน เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ กล้ารับผิดชอบเพื่อส่วนรวม และมีภาวะผู้นำสูง ความคิดพื้นฐานดังกล่าวนี้ ได้ส่งผลดีและเป็นภาพพจน์ที่ดีติดตัวพลตรีจำลอง ศรีเมือง ตลอดมา

ช่วงรับราชการทหาร บทบาทและความคิดของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ช่วงเป็นนายทหารหนุ่มในระยะแรก ๆ นั้น ยังไม่มีความโดดเด่นชัดเจนนัก ส่วนใหญ่เป็นไปในเนื้อหาของลักษณะงานและการปฏิบัติหน้าที่ทั่ว ๆ ไป

พลตรีจำลอง ศรีเมือง ได้เริ่มมีบทบาททางการเมืองการทหารที่เด่นชัดขึ้นในช่วงมียศพันตรี โดยร่วมกับกลุ่มยังเติร์ก หรือกลุ่มทหารหนุ่มที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อย จปร. รุ่นที่ 7 เป็นแกนนำในการเคลื่อนไหวทางการเมืองครั้งแรก คือ การคัดค้านการถอนสถานะเรดาร์ ของฐานทัพอเมริกา ออกจากประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2519 หลังจากนั้นกลุ่มนายทหารยังเติร์กก็เริ่มมีบทบาทสำคัญในทางการเมืองการทหาร โดยเฉพาะภายหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 กลุ่มยังเติร์กได้มีส่วนร่วมในการปฏิรูปการปกครอง เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2520 ได้ต่อรองพลัดถิ่นให้พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ในสภาส่งผลให้พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ต้องประกาศลาออกกลางที่ประชุมรัฐสภา กลุ่มยังเติร์กก็ได้ให้การสนับสนุนพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยพันเอกจำลอง ศรีเมือง (ยศในขณะนั้น) เข้ารับตำแหน่งเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จึงเป็นการก้าวเข้าสู่บทบาททางการเมืองช่วงที่สำคัญอีกช่วงหนึ่ง

ช่วงระยะเวลาดำรงตำแหน่งเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าสัมพันธ์และมีบทบาททางการเมืองที่ชัดเจนยิ่งขึ้นของพลตรีจำลอง ศรีเมือง เพราะตำแหน่งดังกล่าวนี้เปรียบเสมือนเป็นแม่บ้านให้กับนายกรัฐมนตรี ทำให้ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในสถานการณ์ทางการเมืองทุก ๆ เหตุการณ์ ทุก ๆ ปัญหา ซึ่งพลตรีจำลอง ศรีเมืองก็สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี และมีความโดดเด่น

อย่างไรก็ตามในช่วงของการดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้เกิดเหตุการณ์สำคัญ ๆ

2 เหตุการณ์ คือ การทำปฏิวัติของกลุ่มยังเติร์ก เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2524 จากปัญหาการต่ออายุราชการในตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก ของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ในการปฏิวัติครั้งนี้ พลตรีจำลอง ศรีเมือง ซึ่งเคยเป็นแกนนำคนสำคัญของกลุ่มยังเติร์ก ไม่เห็นด้วยกับการแก้ปัญหาดังกล่าวจึงไม่เข้าร่วม โดยเห็นว่าระบบเผด็จการไม่สามารถนำมาใช้ในสังคมที่กำลังพัฒนาไปในแนวทางของประชาธิปไตยได้อีกต่อไปแล้ว เนื่องจากกระแสวัฒนธรรมโลกที่ระบบเผด็จการกำลังจะหมดสิ้นไป และเหตุการณ์ที่สอง ที่ส่งผลสำคัญต่อความคิดทางการเมืองของ พลตรีจำลอง ศรีเมือง คือ การคัดค้านกฎหมายการทำแท้งเสรี ซึ่งเป็นเรื่องที่ขัดต่อศีลธรรม มโนธรรม และจิตสำนึกของสังคมไทย พลตรีจำลอง ศรีเมือง ได้แสดงออกซึ่งความคิดและเหตุผลของความมีมนุษยธรรมอย่างชัดเจนในสภาผู้แทนราษฎร

การเข้าสู่การเมืองและการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้เป็นช่วงที่พลตรีจำลอง ศรีเมือง ได้เข้าสู่การต่อสู้ทางการเมืองโดยตรง ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระยะ ดังนี้

กลุ่มรวมพลัง เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเลือกตั้งสภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พลตรีจำลอง ศรีเมือง ได้ตัดสินใจลาออกจากการรับราชการลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยจัดตั้งกลุ่มรวมพลัง เข้าแข่งขันกับพรรคการเมือง และกลุ่มการเมืองอื่น ๆ ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยการเป็นตัวแทนของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศในรูปแบบของพรรคการเมือง โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจในการเลือก ซึ่งพลตรีจำลอง ศรีเมือง มีความเชื่อมั่นว่า ภาพลักษณ์ของตัวเองที่ปรากฏต่อสายตาของสาธารณชนมาโดยตลอดจะทำให้ชนะการเลือกตั้งได้ ซึ่งก็เป็นไปอย่างที่คุณคิดและตั้งใจตลอดมา

อย่างไรก็ตามกระแสของการต่อต้านกลุ่มผู้สนับสนุนพลตรีจำลอง ที่มาจากกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรมในสำนักสันติอโศก ซึ่งไม่ได้รับการยอมรับจากมหาเถรสมาคม ก็เป็นประเด็นที่ถูกนำมาขยายผลเพื่อต่อต้านพลตรีจำลอง แต่ดูเหมือนว่าจะไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะตัวพลตรีจำลองเองก็สามารถชี้แจงประเด็นความเกี่ยวข้องในฐานะผู้ปฏิบัติธรรมคนหนึ่ง แต่มิได้มีการใช้บารมีทางการเมืองมาปกป้องสันติอโศก ประกอบบุคคลิกภาพและภาวะผู้นำทางการเมืองของพลตรีจำลองเองก็มีความโดดเด่นเป็นวงกว้างในทุก ๆ ชั้นของสังคม ที่ให้การยอมรับทำให้ประเด็นการกล่าวหาดังกล่าวจะเกิดผลกระทบไม่มากนัก

พลตรีจำลอง ศรีเมือง และกลุ่มรวมพลังได้บริหารกรุงเทพมหานคร ด้วยผลงานที่ปรากฏชัด และสามารถแก้ปัญหาการคอร์รัปชันในหน่วยงาน เร่งเพิ่มประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการชาวกรุงเทพมหานครได้เป็นอย่างดี ทำให้ความศรัทธาของชาวกรุงเทพมหานครที่มีต่อพลตรีจำลอง และกลุ่มรวมพลังมีสูงมากขึ้นเรื่อย ๆ จวบจนเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2531 ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พร้อมกำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 พลตรีจำลอง ศรีเมือง และสมาชิกกลุ่มรวมพลังจึงได้ร่วมกันจัดตั้งพรรคใหม่ขึ้น โดยใช้ชื่อว่า พรรคพลังธรรม ซึ่งถือเป็นแผนการของกลุ่มการเมืองเล็ก ๆ ที่เติบโตขึ้นมาเป็นองค์กรทางการเมืองอย่างเป็นทางการ

อย่างไรก็ตาม การเกิดพรรคพลังธรรม ถึงแม้จะเปิดกว้างในทางการเมือง แต่ความรู้สึกและภาพพจน์ของพรรคก็ยังเป็นภาพของพรรคที่ยึดติดกับตัวบุคคล คือภาพความซื่อสัตย์และการใช้คุณธรรมนำการเมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ซึ่งความคิดทางการเมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ดังที่ได้กล่าวมา มีสิ่งที่สำคัญ จำนวน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ แนวความคิดด้านคุณธรรมทางการเมือง แนวความคิดด้านการเรียนรู้ทางการเมือง และแนวความคิดด้านการประชาสัมพันธ์

แนวความคิดด้านคุณธรรมทางการเมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ได้แสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริต สมถะ ใจซื่อมือสะอาด ไม่โกงไม่กิน ไม่มีการคอร์รัปชัน โดยพลตรีจำลอง

ศรีเมือง ได้แสดงแนวความคิดด้านคุณธรรมทางการเมืองนี้ ผ่านการประพจน์ปฏิบัติโดยส่วนตัว ในฐานะหัวหน้าพรรคคนหลังธรรม การวางแผนแนวนโยบาย และอุดมการณ์ของพรรคคนหลังธรรม ตั้งแต่การรณรงค์หาเสียงที่เน้นการประหยัดเรียบง่าย ไม่มีการซื้อเสียงเพื่อถอนทุนอันเป็นลักษณะของธุรกิจการเมืองเมื่อพลตรีจำลอง ศรีเมือง ตั้งพรรคคนหลังธรรมขึ้นมาได้สะท้อนความคิดทางการเมืองด้านคุณธรรมทางการเมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง

ที่มุ่งจัดการทุจริต การฉ้อราษฎร์บังหลวงอย่างจริงจัง มุ่งนำหลักธรรมในศาสนาต่าง ๆ มาปฏิบัติในชีวิตประจำวันเพื่อให้ประชาชนมีความซื่อสัตย์ ประหยัด ซื่อสัตย์ และเสียสละมากขึ้น การดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ก็มุ่งจะอยู่ในกรอบของคุณธรรม โดยมีแนวทางการปฏิบัติตามสัญญาประชาคม 4 ข้อ ซึ่งพลตรีจำลอง ศรีเมือง ถือว่าเป็นเป้าหมายทางการเมืองคือ

- หวังและรับเฉพาะสิ่งที่พึงได้โดยชอบธรรมเท่านั้น
- ไม่ซื้อเสียง ไม่แจกข้าวของเพื่อแลกกับคะแนนเสียง
- ไม่หวังและแย่งกันเป็นใหญ่
- ไม่โกหกโหมดยุทธ์ ฉ้อฉล นินทาผู้อื่นให้ร้ายทำร้าย

ความคิดทางการเมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ด้านคุณธรรมทางการเมือง ถือเป็นการนำหลักธรรมของพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้กับการเมือง โดยที่พลตรีจำลอง ศรีเมือง เป็นผู้ศึกษาพระพุทธานุศาสนานจนถึงขนาดเป็นผู้ปฏิบัติธรรมที่เคร่งครัด การที่พลตรีจำลอง ศรีเมือง นำหลักธรรมในพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้กับการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองนั้น เพราะพลตรีจำลอง ศรีเมือง ได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมของครอบครัวปลูกฝังให้ใฝ่ในศาสนา มาโดยตลอด การศึกษาธรรมจากสันติอโศก ท่านพุทธทาส และพระปัญญาญาณภิกขุ จึงมีการนำหลักธรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการเมือง เช่น การตั้งจุด มุ่งหมายในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองไว้ว่า "ทำการเมืองให้มีคุณธรรม นำประชาชาติให้ผาสุก" ก็ได้รับอิทธิพลทางความคิดจากท่านพุทธทาส เพราะท่านพุทธทาสเข้าใจและถ่ายทอดคำว่าการเมืองคือการจัด การทำให้คนที่อยู่กันมาก ๆ นั้นอยู่กันด้วยสันติสุขด้วยความสงบสุขอย่างแท้จริง นอกจากนี้การที่พลตรี

จำลอง ศรีเมือง ได้เสนอแนวความคิดด้านคุณธรรมทางการเมือง ก็เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากสันติอโศก เพราะพระโพธิ์รักษ์ เชื่อว่าการดำเนิน กิจกรรมทางการเมืองให้มีคุณธรรมถือว่าการปฏิบัติธรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งก็สอดคล้องกับความเข้าใจของท่านพุทธทาสที่เข้าใจว่า เมื่อคนหนุ่มมากมีปัญหา พระธรรมของพระนุทธเจ้าจะสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ อุบาสก อุบาสิกา จึงควรสนใจ "การเมือง" ในด้านแนวทางการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพระคณลัทธิธรรมที่มีพลตรีจำลอง ศรีเมือง เป็นผู้ผลักดัน และตัวพลตรีจำลอง ศรีเมือง ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองก็นำเอาหลักธรรมต่าง ๆ ในพระนุทธศาสนามาประยุกต์ เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ก็นำมาจากหลักธรรมในทศนิรชาธรรม ที่กล่าวถึงความซื่อตรงคือ ความซื่อตรงมีสัตย์ ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน จะเห็นได้ว่าความคิดด้านคุณธรรมทางการเมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ไม่อาจเกิดขึ้นลอย ๆ หากแต่เกิดจากภูมิหลัง ประสบการณ์ การศึกษา และสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลสำคัญต่อความคิดของพลตรีจำลอง ศรีเมือง

แนวความคิดด้านการเรียนรู้ทางการเมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ได้แสดงออกผ่านการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพระคณลัทธิธรรม และการดำเนินการด้วยตนเอง ซึ่งสามารถสรุปได้ ประเด็นหลัก ๆ คือ

1. โรงเรียนการเมืองพลัทธิธรรม เป็นตัวการให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนทั่วไป โดยการจัดการฝึกอบรม หลักสูตรวิชาการเมือง โดยพลตรีจำลอง ศรีเมือง ต้องการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองที่พลตรีจำลอง ศรีเมือง เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี เช่นเรื่องคุณธรรมทางการเมือง วิถีชีวิตประชาธิปไตย หลักการประชาธิปไตย และนโยบายอุดมการณ์ต่าง ๆ ของพระคณลัทธิธรรมที่เป็นภาพลักษณ์ของคุณธรรมทางการเมืองที่พลตรีจำลอง ศรีเมือง วางแนวความคิดไว้ ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรดังกล่าวจะถูกเรียกว่า "วิศวกรการเมืองหรือ ว.ก.ม."

2. โครงการพัฒนานักบริหารการเมืองของพระคณลัทธิธรรม เป็นการสะท้อนแนวความคิดของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ที่จะพัฒนาบุคลากรทางการเมืองของพระคณลัทธิธรรมให้มีคุณธรรมทางการเมือง มีความรู้ความสามารถ เพื่อให้บุคลากรของพรรคมีความรู้ด้านการบริหารงานของกระทรวง ทบวง กรม การดำเนินกิจกรรมทางการเมือง การเลือกตั้ง รัฐสภา

รัฐบาล โครงการนี้พลตรีจำลอง ศรีเมือง เรียกหลักสูตรที่จัดการฝึกอบรมว่า "หลักสูตรพัฒนาผู้บริหารการเมือง"

3. โรงเรียนผู้นำ เป็นแหล่งที่สะท้อนแนวความคิดทางการเมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ที่ต้องการจะสร้างผู้นำ ให้แก่สังคมโดยผลิตบุคคลเหล่านี้ออกมา มาก ๆ เพื่อแก้ปัญหาของชาติ โดยตั้งโรงเรียนอยู่จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งพลตรีจำลอง ศรีเมือง ได้ร่างหลักสูตร โดยอาศัยการเกษตรแบบธรรมชาติเป็นตัวกลาง ในการที่จะปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองที่เป็นคุณธรรมทางการเมือง ความซื่อสัตย์ สุจริตไม่โกงกิน ซึ่งความคิดดังกล่าวของพลตรีจำลอง ศรีเมือง นั้น สอดคล้องกับแนวคิดของโรงเรียนคานาอานฟาร์มเมอร์ ของเกาหลีใต้ ซึ่งตั้งขึ้นมาอบรมจิตใจและฝึกอาชีพ แก่ประชาชนจนสามารถสร้างผู้นำในการพัฒนาส่วนต่าง ๆ ของเกาหลีใต้ถึงประมาณ 4 แสนคน

4. การให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชนผ่านสื่อมวลชน เป็นแนวความคิดด้านการให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ที่พลตรีจำลอง ศรีเมือง กระทำผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ ทั้งในรูปของสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ เช่น การตอบปัญหาแก่เยาวชนผ่านทางหนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการอบรมกลุ่มกลางทางการเมืองแก่เยาวชน ด้านโทรทัศน์พลตรีจำลอง ศรีเมืองจะต้องปัญหาเยาวชน และสนทนากับปัญหาการเมืองกับเด็กและเยาวชน ผ่านรายการตรุษธรรม ซึ่งการมีแนวความคิดในการศึกษาทางการเมืองแก่เด็กและเยาวชนนี้ จะทำให้ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน สนใจรายการต่าง ๆ ของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ไปด้วย เพราะเด็กและเยาวชนจะนำเรื่องที่ตนสนใจและมีส่วนร่วมกับพลตรีจำลอง ศรีเมือง ไปพูดคุยกับผู้ปกครองด้วย

ความคิดทางการเมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ในด้านกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองนี้ เกิดขึ้นจากความคิดที่พลตรีจำลอง ศรีเมือง ต้องการ"ทำการเมืองให้มีคุณธรรม นำประชาให้ผาสุก" ซึ่งเป็นจุดหมายทางการเมืองพลตรีจำลอง ศรีเมือง จึงมุ่งหมายที่จะปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง ให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีคุณธรรม เพื่อจะบรรลุเป้าหมายทางการเมือง เพราะหากประชาชนมีคุณธรรมแล้ว การที่จะทำการเมืองมีคุณธรรมก็ย่อมจะเป็นไปได้ และการนำประชาให้ผาสุก ก็จะตามมา พลตรีจำลอง ศรีเมือง ต้องการ

ให้การเมืองในรัฐมีคุณธรรม จึงต้องการสร้างค่านิยมให้ประชาชนมีคุณธรรม อันเป็นการตรงกัน
กับเป้าหมายทางการเมือง จะเห็นได้ว่าความคิดทางการเมืองด้านกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง
เมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง เกิดจากภูมิหลังประสบการณ์การศึกษา และเป้าหมายทางการเมือง
เมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง

แนวความคิดด้านการประชาสัมพันธ์ของพลตรีจำลอง ศรีเมือง นั้นได้แสดงออก
โดยลักษณะส่วนตัว ด้วยความที่เคยเป็นที่มาจากครอบครัวฐานะยากจน จึงคิดที่จะช่วยเหลือคน
ยากจน เมื่ออยู่ในสถานะที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ พลตรีจำลอง ศรีเมือง ได้สะท้อนแนว
ความคิดดังกล่าวผ่านการดำเนินกิจกรรมร้านทิ้งและบริษัทเท่ทูน โดยพลตรีจำลอง ศรีเมือง
ได้ชักชวนประชาชนทั่วไปที่มีสิ่งของสภาพที่ยังพอใช้ได้ นำมามอบให้แก่ร้านทิ้ง แล้วร้านทิ้งจะ
นำไปขายในราคาถูก จากนั้นก็จะนำรายได้ไปมอบแก่สาธารณกุศล หรือชุมชนแออัดต่าง ๆ ที่
จำเป็น นอกจากร้านทิ้งแล้วพลตรีจำลอง ศรีเมือง ยังจัดตั้งบริษัทเท่ทูนโดยชักชวนผู้สนใจนำ
เงินมาลงทุนตั้งบริษัทขายสินค้าราคาถูกให้แก่ประชาชนโดยขายราคาถูก ไม่มีผลกำไร อันเป็น
การร่วมกันเสียสละ เพื่อแบ่งเบาภาระค่าครองชีพของคนยากจน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้มี
รายได้ไม่น้อยประเภทหนึ่ง อีกทั้งยังได้มวลชนอันจะส่งผลถึงฐานะและแนวทางการเมืองอีกด้วย

จากแนวความคิดทั้ง 3 ประการนี้ ได้ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการกำหนด
ยุทธศาสตร์ทางการเมือง ที่นำมาใช้ในการจัดการทางการเมืองได้เป็นลำดับ ๆ โดยมีเป้าหมาย
เพื่อแสวงหาการสนับสนุนจากมวลชนกลุ่มต่าง ๆ โดยมีการกระจายความคิดออกไปในวงกว้าง

การกำหนดยุทธศาสตร์ในการแข่งขันทางการเมืองนี้เอง เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงแนว
ความคิดของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ที่แสดงออกในแนวทางของประชาธิปไตย ดังจะเห็นได้จาก
บทบาททางการเมืองที่ปรากฏดังต่อไปนี้

1. การลงสมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
2. การเข้าสู่กลไกของรัฐสภาโดยการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

3. การจัดตั้งพรรคสังคมนิยม
4. การต่อต้านระบอบเผด็จการ รสช. ในช่วงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ

จากบทบาทดังกล่าวข้างต้นเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในวิถีทางประชาธิปไตย ตลอดจนกระแสโลกาภิวัตน์ของกลุ่มประเทศประชาธิปไตยนานาประเทศที่ไม่ยอมรับระบอบอำนาจนิยม จึงเป็นตัวสร้างเสริมความคิดดังกล่าวด้วย

อย่างไรก็ตาม จากลักษณะนิสัยส่วนตัวบางประการที่ทำให้ภาพของ พลตรีจำลอง ศรีเมือง ยังมีลักษณะในเชิงอำนาจนิยม คือ เป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ไม่ชอบการประนีประนอม จึงทำให้ภาพที่ปรากฏออกมาจึงมีลักษณะของการขาดความยืดหยุ่นตื้อดิ่ง และแข็งกร้าว แต่เมื่อศึกษาถึงบทบาทและประสบการณ์ทางการเมืองในสถานการณ์ต่าง ๆ แล้ว จะพบว่า พลตรีจำลอง ศรีเมือง เป็นผู้ที่มีความเข้าใจในสถานการณ์เป็นอย่างดี จะเปลี่ยนยุทธวิธีเพื่อหาจุดได้เปรียบทางการเมืองอยู่ตลอดเวลา ยุทธศาสตร์ในทางการเมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง จึงยังตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐาน "ความเป็นไปได้ในโอกาส" จะไม่ยึดติดกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าความคิดทางการเมืองไม่อาจจะอยู่ลอย ๆ ตัดขาดจากสังคมได้ ช้ำยังได้รับอิทธิพลจากสภาพสังคม อันมีผลต่อการก่อรูปของความคิดทางการเมืองของนักคิดทางการเมือง ในขณะที่เดียวกันปัจจัยส่วนตัวของนักคิด ได้แก่ ภูมิหลัง ประสบการณ์ การศึกษา สภาพแวดล้อม ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดแนวความคิดทางการเมือง สำหรับแนวความคิดทางการเมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ก็เช่นเดียวกัน ถือได้ว่า ภูมิหลัง ประสบการณ์ การศึกษา สภาพแวดล้อมนั้น มีผลต่อการก่อตัวของความคิดทางการเมืองหาได้ใช้อย่างเต็มที่โดยไม่มีเหตุและผลไม่

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. สามารถนำแนวความคิดของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นหลักการในการพัฒนาการเมืองการปกครองได้
2. สามารถนำหน่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีมาใช้ในการพัฒนาแนวความคิดของนักการเมืองทั่ว ๆ ไปได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. สามารถทำการศึกษาแนวความคิดทางการเมืองของนักการเมืองผู้อื่นที่สำคัญ ๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชน ที่ยังมีชีวิตอยู่ อาทิ พล.ต.มรว.คึกฤทธิ์ ปราโมทย์, นายอนันต์ ปัญญารชุน เป็นต้น
2. สามารถทำการศึกษาสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการยอมรับแนวความคิดทางการเมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ตามแนวทางที่สรุปจากการศึกษา สอบถามว่าเป็นแนวความคิดทางการเมืองที่ดี เป็นที่ยอมรับ คาร์นำไปยึดถือเป็นหลักการเพื่อปฏิบัติในทางการเมืองไทยหรือไม่เพียงใด

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย